

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การเรียนรู้ในเรื่องพระผู้เป็นเจ้าเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตของมวลมนุษย์และเป็นการเรียนรู้ที่เลิศที่สุดในหมู่วิทยาการอิสลาม ทั้งนี้ก็เพราะเป็นการเรียนรู้ในเรื่องของพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ พระนามของพระองค์ คุณลักษณะของพระองค์ และหน้าที่ของพระผู้เป็นบ่าวที่จำต้องปฏิบัติต่อพระองค์ (Al-'Usaimīn, 1988 : 5)

ด้วยเหตุนี้บรรดาเราะสูลที่ได้ถูกแต่งตั้งจากพระองค์จึงมีหน้าที่หลักที่สำคัญคือการเรียกร้องสู่การเชื่อในความเป็นเอกะของพระองค์อย่างแท้จริง ดังที่พระองค์ได้ตรัสว่า :

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾ (25 : _____)

ความว่า : และเราได้ส่งร่อซูลคนใดก่อนหน้าเจ้านอกจากเราได้วะฮีย์แก่เขาว่าแท้จริงไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่เที่ยงแท้ นอกจากข้า ดังนั้นพวกเจ้าจงเคารพภักดีต่อข้า (อัลอันบิยาอ : 25)

การเรียนรู้และการเรียกร้องสู่เตาฮีดเป็นงานที่สำคัญยิ่งสำหรับมุสลิมทุกคนที่จำต้องปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดาอุละมาอ¹ทั้งหลาย เพราะเขาเป็นผู้รับมรดกจากบรรดานบีทั้งหลาย ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวว่า :

:) ((... ...))
(3157)

1. อุละมาอหมายถึงปราชญ์หรือผู้ที่มีความรู้ในวิทยาการอิสลามและนำมาปฏิบัติ หากปราศจากการปฏิบัติอิสลามไม่ถือว่าเป็นอุละมาอที่แท้จริง

ความว่า “แท้จริงบรรดาอุละมาอ์คือผู้รับมรดกสืบทอดจากบรรดา
นบี...” (บันทึกโดย Abu Dawud หมายเลขหะดีษ 3740)¹

ดังนั้นการเรียกร่องสู่เตาฮีดจึงมีมาโดยตลอด ตั้งแต่สมัยของบรรดาเราะสูล ^ﷺ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ในสมัยของท่านนบี ^ﷺ และบรรดาเศาะหาบะฮ์ ^{رضي الله عنهم} หลักการและแนวทางในเรื่องของเตาฮีดนั้นเป็นหนึ่งเดียว แม้ว่าในเรื่องของฟิกฮ์ (บทบัญญัติ) บางเรื่องจะมีทัศนะที่แตกต่างกันไปบ้าง (al- Mosisily, 1990 : 7-8)

หลังจากที่ท่านนบี ^ﷺ จากไปฟิทัศนะต่างๆก็เริ่มขยายเข้ามาในสังคมมุสลิมโดยการนำของอับดุลลอฮ์ บิน ซะบะฮ์ ^{رضي الله عنه} ผู้สร้างความปั่นป่วนให้แก่สังคมมุสลิมและก่อให้เกิดฟิทัศนะต่างๆ (al-‘Akl, 2001 :37)

ในสมัยเคาะลีฟะฮ์อาลี บิน อับียุญเฎ็บ ^{رضي الله عنه} แนวทางของพวกสะบะฮียะฮ์ ^{رضي الله عنهم} เริ่มเป็นที่กระจางและชัดเจนมากขึ้น จนทำให้ท่านอาลี บิน อับียุญเฎ็บ ^{رضي الله عنه} ต้องประกาศสงครามและปราบปรามชนเหล่านี้เพื่อให้หมดสิ้นไป (Amadzon, 1999 : 290) แนวทางต่างๆเริ่มแตกยอดขึ้นมาเรื่อยๆ และยังหันเหออกจากแนวทางของอิสลามอย่างเห็นได้ชัดอาทิ แนวทางของเคาะวาริจญ์ เคาะคะริยะฮ์ เป็นต้น²

ในต้นศตวรรษที่ 12 แห่งฮิจเราะฮ์หรือปลายคริสต์ศตวรรษที่ 17 ศาสนาและศีลธรรมของโลกมุสลิมเสื่อมโทรมมากที่สุดเป็นประวัติการณ์ กล่าวคือมุสลิมในยุคนี้ต่างพากันละทิ้งหลักการศาสนาและหลักความเชื่อในเอกภาพของเอกองค์อัลลอฮ์ ^ﷻ (มัรยัม ญะมียะฮ์, 2524 : 9) มีการหลงใหลและคลั่งไคล้ในเรื่องไสยศาสตร์และความมั่งงายต่างๆ มีการอุตริสิ่งใหม่ๆขึ้นมามากมาย อาทิ การเคารพบูชาสุสาน การขอวิงวอนขอความช่วยเหลือจากผู้ที่ได้ล่วงลับไปแล้ว เป็นต้น

1. Al-Baniy กล่าวว่า เป็นหะดีษเศาะหิหฺมุฮอญซิฮ์ (2001: 1/137)

2. เศาะหาบะฮ์ หมายถึงผู้ที่ได้พบและศรัทธาต่อท่านนบี ^ﷺ และเสียชีวิตในขณะที่เขายังเป็นมุสลิม (al-‘Azami, 1999 : 205).

3. อับดุลลอฮ์ บิน ซะบะฮ์ คือยิวชาวเยเมนที่ปลอมตัวเข้ารับอิสลามและเป็นที่รู้จักในยุคนั้นการปกครองของเคาะลีฟะฮ์ อุมมาน อิบน์ อ์ฟฟาน เขารับอิสลามเพื่อหวังทำลายล้างอิสลามและเป็นที่รู้จักในนามของ บิน อัศชาวดาอ์ เขาเป็นผู้บงการในเหตุการณ์ลอบสังหารท่านอุมมาน บิน อ์ฟฟาน และยังเป็นผู้อยู่เบื้องหลังที่ก่อให้เกิดสงครามอูฐ(ญะมัล)มีผู้ให้ความร่วมมือกับเขาจำนวนไม่น้อย จนกระทั่งกลายเป็นกลุ่มที่รู้จักในนามของ อัศ-สะบะฮียะฮ์ (al-Juhaniy, 1997 : 1077 -1078)

4. อธิบายแล้วในเชิงอรรถหมายเลข : 3

5. ในบทที่ 2 ข้อ 2.3.2.2 จะมีการอธิบายรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับกลุ่มนี้

1.2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาและค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากพอสมควร ทั้งที่เป็นหนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ บทความทั่วไป ซึ่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 หมวด ดังนี้

1. หมวดอะกีดะฮ์
2. หมวดชีวประวัติ
3. หมวดควะฮ์
4. หมวดซุนฮัด (ข้อครหา)

1. หมวดอะกีดะฮ์

1.1 ศอลิหฺ เป็น อับดุลลอฮฺ อัลอะบุด (Salih bin ‘Abdullah al-‘Abud) นักวิชาการชาวซาอุดีอาระเบีย ได้ทำวิจัยเรื่อง “**‘Aqdat Sheikh Muhammad al-Salafiya Wa Atharuha Fi al-‘Alam al-Islami**” พบว่าแนวทางของซัยคุคือแนวทางของสะลัฟที่สอดคล้องกับแนวทางของสะลัฟทุกประการ...มิใช่แนวทางที่ซัยคุอุตริขึ้นมา ขณะเดียวกันผู้เขียนได้เขียนถึงแนวทางของสะลัฟเกี่ยวกับอะกีดะฮ์เพื่อเป็นการเกริ่นนำก่อนที่จะเขียนถึงแนวทางของซัยคุเกี่ยวกับเรื่องของอะกีดะฮ์.

1.2 อะหมัด เป็น อับดุลการิม นาญิบ (Ahmad bin ‘Abdulkarim Najib) นักวิชาการชาวซีเรีย ได้เขียนหนังสือ “**Faslu al-Khitab fi Bayani ‘Aqdat Sheikh Muhammad bin ‘Abdul Wahhab**” ในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้อธิบายถึงเจตนาของศัตวรรษอิสลามที่จะทำให้การควะฮ์ฮ์อะกีดะฮ์ของซัยคุเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและเจตนาจะกล่าวหาซัยคุว่าเป็นผู้ที่มีความอคติต่อผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามแนวทางของท่าน โดยกล่าวว่าผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามการควะฮ์ฮ์ฮ์ของซัยคุถือว่าเป็นกาฟิร (ผู้ปฏิเสธ) ซึ่งผู้เขียนได้เขียนและอธิบายถึงความจริงที่ปรากฏขึ้นในหนังสือและเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับซัยคุ.

1.3 อับดุลอาซิซ ซัยยิด อะฮฺล (‘Abdul‘Aziz Saiyid Ahl) นักวิชาการชาวเลบานอน ได้เขียนหนังสือ “**Da‘aiyat at-Towhid Muhammad bin ‘ AbdulWahhab**” ว่าการควะฮ์ฮ์ฮ์ของซัยคุเกี่ยวกับเตาฮีดนั้นมีความสอดคล้องกับบรรพชนสะลัฟรุ่นก่อนๆ อาทิ อิหม่ามอะหมัด เป็น หันบัล, อิบน์ คัยมียะฮ์ และอิบน์ กอญอิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอดทนต่อการต่อต้านของบรรดาผู้ศูตริทั้งหลาย ผู้เขียนยังได้อธิบายถึงสิ่งที่ดีสำหรับซัยคุในกรณีที่มีการเรียกกลุ่ม

ของซัยคฺว่าเป็นกลุ่มวะฮฺฮาบียะฮฺ ทั้งนี้เพราะว่า การเรียกชื่อดังกล่าวเป็นสิ่งไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง อีกทั้งยังเป็นข้อดีสำหรับซัยคฺ กล่าวคือชื่อดังกล่าวนี้เป็นหนึ่งในพระนามของอัลลอฮฺ ﷻ

2. หมวดชีวประวัติ

2.1 หุเซ็น เป็น มื่อนนาม อัล-อะหฺซาอียฺ (Husām bin Ghannām al-Ahsaeiy) เสียชีวิตเมื่อ ฮ.ศ.1221 เป็นอุละมาอฺเมืองอะหฺซาอฺ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ได้เขียนหนังสือ **“Rawdat al-Afkār Wa al-Afhām Limurtad Hal al-Imām wa Ghazawat Zawi al-Islām ”** หนังสือเล่มนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับชีวประวัติของซัยคฺ เนื่องจากว่าผู้เขียนเป็นผู้ร่วมสมัยกับซัยคฺ อีกทั้งยังเป็นศิษย์ของซัยคฺอีกด้วย ในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้แบ่งประเด็นหลัก 2 ประการคือ 1. ชีวประวัติของซัยคฺ 2. เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น ไม่ว่าจะเป็นสงครามหรือเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น หนังสือเล่มนี้ถือว่าเป็นหนังสืออ้างอิงที่สำคัญที่สุดอีกเล่มหนึ่งที่นักวิชาการรุ่นหลังทุกคนต้องศึกษาและนำมาใช้เป็นเอกสารในงานวิจัยหรือศึกษาเกี่ยวกับชีวประวัติของซัยคฺ

2.2 อุษมาน เป็น บิษร อัลนัจญดียฺ (Usman bin Bishr al-Najdiy) เสียชีวิตเมื่อฮ.ศ. 1288 ได้เขียนหนังสือ **“Onwan al-Majdi fi Tarikh Najdi”** หนังสือเล่มนี้ถือว่าเป็นหนังสือที่สำคัญอีกเล่มหนึ่งเช่นเดียวกัน ซึ่งผู้เขียนได้ให้ความสำคัญกับรายละเอียดของเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นหนังสือในแนวประวัติศาสตร์เช่นเดียวกัน ความสำคัญอีกประการหนึ่งของหนังสือเล่มนี้คือ การร่วมสมัยของผู้เขียนในช่วงท้ายการปกครองกับกษัตริย์สุอูด เจ้าเมืองดฺรียะฮฺ และบรรดาลูกๆของซัยคฺ

2.3 अबดุลอาซิชฺ เป็น अबดุลเราะหฺมาน เป็น บาซฺ (‘Abdul ‘Aziz bin Abdulrahman bin Baz) เป็นที่รู้จักในนามของซัยคฺเป็นบาซฺ ได้เล่าถึงชีวประวัติของซัยคฺในการกล่าวสุนทรพจน์ในหัวข้อ **“Sheikh Muhammad bin ‘AbdulWahhāb Hayātuhu wa Sairatuh”** ในคำกล่าวของอิบน์บาซฺครั้งนี้ท่านได้เล่าถึงชีวประวัติต่างๆของซัยคฺ โดยเริ่มจากการกล่าวถึงอุละมาอฺและนักวิชาการต่างๆที่ได้เขียนเรื่องต่างๆเกี่ยวกับซัยคฺ อาทิ อิบน์ มื่อนนาม และ อิบน์ บิษร ซึ่งงานเขียนของทั้งสองท่านเป็นงานเขียนที่สำคัญยิ่งเกี่ยวกับชีวประวัติของซัยคฺ เนื่องจากผู้เขียนคนแรกเป็นผู้ร่วมสมัยกับซัยคฺ อีกทั้งยังเป็นลูกศิษย์ของซัยคฺ และคนที่สองเป็นผู้ร่วมสมัยกับบรรดาลูกๆของซัยคฺ ซึ่งนับว่าเป็นหนังสือและตำราที่สำคัญเกี่ยวกับชีวประวัติของซัยคฺ

2.4 ศอลิหฺ เป็น เฟาซาน อัลเฟาซาน (Salih bin Fauzān al-Fauzān) นักวิชาการชาวซาอุดีอาระเบีย ได้เขียนบทความตีพิมพ์ลงในวารสาร Islamic Research Magazine ฉบับที่ 16 ประจำเดือนเราะฎ็บบ - เซาวาล ฮ.ศ. 1406 ในหัวข้อ **“Min‘Alam al-Mujaddidin Sheikh**

Muhammad bin ‘AbdulWahhab ว่าชีวประวัติของซัยคุนั้นมาจากต้นตระกูลอัครมะมีมี บิดา และปู่ของท่านเป็นอุละมาอ์ และอะกิดะฮ์ของซัยคุนั้นสอดคล้องตามแนวทางของอะหฺลุสุนนะฮ์ ตลอดจนการควะฮ์ของซัยคุ

2.5 มุหัมมัด เป็น อับดุลลอฮ์ อัศสะกาكير (Muhammad bin ‘Abdullah al-Sakakir) นักวิชาการชาวซาอุดีอาระเบียได้เขียนหนังสือ **“Imam Muhammad bin ‘AbdulWahab Hayatuhu wa Atharuhu wa Da’watu al-Salafiyya”** ว่าสภาพทั่วไปของเมืองนัจญดีในสมัยนั้นค่อนข้างอ่อนแอโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เกี่ยวกับการศรัทธาและความเป็นเอกะของอัลลอฮ์ ﷻ หลังจากนั้นผู้เขียนได้เขียนถึงชีวประวัติของซัยคุ การศึกษาของซัยคุที่เริ่มต้นด้วยกับผู้เป็นบิดาของตัวเอง ตลอดจนบรรดาอาจารย์และสานุศิษย์ ในบทที่ 4 ของหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้เขียนถึงอะกิดะฮ์ของซัยคุที่ถูกต้องตามแนวทางของสะลัฟ ผู้เขียนยังได้เขียนถึงมุมมองของนักวิชาการตะวันตกที่เขียนถึงซัยคุ ตลอดจนการควะฮ์ของซัยคุ และท้ายสุดได้อธิบายถึงอิทธิพลของซัยคุที่มีต่อโลกมุสลิม

2.6 มัรยัม ญะมีละฮ์ (Maryam Jamilat) ได้เขียนหนังสือเป็นภาษาอังกฤษ **“Islam : Theory and Practice”** ซึ่งได้แปลเป็นภาษาไทยโดยอาจารย์ บรรจง บินกาชัน โดยใช้ชื่อว่า **“ขบวนการฟื้นฟูอิสลาม”** ว่าขบวนการวะฮ์บียะฮ์ที่มีซัยคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะฮ์ฮาบ เป็นผู้นำเป็นขบวนการฟื้นฟูศาสนาหลังจากที่สภาพทั่วไปของโลกมุสลิมเสื่อมโทรมลงอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นเอกะของอัลลอฮ์ ﷻ และความเชื่อที่มลายจนกระทั่งเกิดการควะฮ์ของซัยคุขึ้นและได้ทำการฟื้นฟูศาสนาภายใต้การร่วมมือจากเจ้าผู้ปกครองเมืองดริอียะฮ์ อิหม่ามสุอูด ในสมัยนั้น การควะฮ์ของซัยคุใช้ว่าจะเดินไปได้ด้วยดี หากแต่ถูกประณามด้วยข้อกล่าวหาต่าง ๆ นานา อาทิ วะฮ์ฮาบียะฮ์ เป็นต้น

2.7 อิสมาอีล มุหัมมัด อัลอันศอริย (Ismail Muhammad al-Ansariy) นักวิชาการชาวซาอุดีอาระเบีย ได้เสนอบทความทางวิชาการในการสัมมนาที่มหาวิทยาลัย อิหม่ามมุหัมมัด เป็นสุอูด ณ กรุงริยาดในหัวข้อ **“Hayat Sheikh Muhammad bin ‘AbdulWahhab wa Atharuhu al-Ilmiyya”** ว่าการฟื้นฟูและการปฏิรูปของซัยคุถูกต้องตามแนวทางของสะลัฟทุกประการ และได้อธิบายชีวประวัติของซัยคุพอสังเขป ผู้เขียนได้เขียนถึงเหล่าบรรดาอาจารย์ของซัยคุ โดยเริ่มจากผู้ที่เป็นบิดาของซัยคุเองคือซัยคุอับดุลวะฮ์ฮาบ และบรรดาอุละมาอ์ท่านอื่นๆอีกหลายคน หลังจากนั้นผู้เขียนยังได้เขียนถึงการยกย่องและการยอมรับของบรรดาอุละมาอ์ที่มีต่อซัยคุ อาทิ อิหม่ามอะมีร์ อัศศอนอานียะฮ์ และอิหม่ามอัชเชกาณียะฮ์ เป็นต้น และสิ่งสำคัญที่สุดก็คือการที่ผู้เขียนได้นำเสนอเรื่องการควะฮ์ของซัยคุที่สอดคล้องกับแนวทางของสะลัฟ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เกี่ยวกับเตาฮีด

3. หมวดคะวะฮฺ

ในปีฮิจเราะฮ์ศักราช 1400 ตรงกับคริสต์ศักราช 1998 มหาวิทยาลัยอิหม่าม มุหัมมัด เป็น ศูนย์ อิสลามียะฮ์ แห่งกรุงริยาด ประเทศซาอุดีอาระเบีย ได้จัดสัปดาห์แห่งชัยคุ มุหัมมัด เป็น อับดุลวะฮฺฮาบ และได้จัดสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “การคะวะฮฺของชัยคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะฮฺฮาบ” เนื่องในวันสถาปนาเมืองใหม่ของมหาวิทยาลัยในระหว่างวันที่ 21 – 27 / 4 / 1400 ตรงกับ 8-14 / 3 / 1980 ในงานนี้ได้มีนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศประมาณ 150 ท่าน เข้าร่วม เสนอบทความทางวิชาการซึ่งมีนักวิชาการจากประเทศไทยเข้าร่วมด้วยคืออาจารย์อิสมาแอล อะหฺมัด¹ การสัมมนาครั้งนี้มีผู้นำเสนอบทความเกี่ยวกับการคะวะฮฺของชัยคุมากมาย ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาศึกษานำเสนอเรื่องนี้เพื่อเป็นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้นี้ดังนี้

3.1 อับดุลอาซิซ เป็น มุหัมมัด เป็น อิบรอฮีม อาละอัซชัยคุ (‘Abdul ‘Aziz bin Muhammad bin Ibrahim Aal al-Sheikh) ได้เสนอบทความในหัวข้อ “**Ii’a timad Da’wah Sheikh Muhammad bin ‘AbdulWahhāb ‘Ala Al-kitāb Wa al-Sunnat**” ว่าแนวทางของชัยคุในการ คะวะฮฺสุตฺเตอฮิด คือการยึดมั่นกับอัลกุรอานและสุนนะฮฺ ซึ่งผู้เขียนได้หยิบยกและอ้างถึงสารที่ชัยคุ ได้เขียนถึงอูละมาอูเมื่องมอรอคโคและหนังสือกิตาบอัตเตอฮิด ซึ่งเอกสารทั้งสองเป็นหลักฐาน สำคัญที่บ่งบอกถึงแนวทางที่ถูกต้องของชัยคุในการยึดมั่นต่ออัลกุรอาน สุนนะฮฺ และอิญมาอู ในการคะวะฮฺสุตฺเตอฮิดสะลัฟ.

3.2 มัन्नอา อัดก๊อดฎอน (Manna’a al-Qattan) นักวิชาการชาวซาอุดีอาระเบียได้ เสนอบทความในหัวข้อ “**Ii’a timad Da’wat Sheikh Muhammad bin ‘AbdulWahhāb ‘Ala Al-kitāb wa al-Sunnat**” ว่าแนวทางของชัยคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะฮฺฮาบในการคะวะฮฺสุ ตฺเตอฮิดนั้นคือแนวทางของอัลกุรอานและสุนนะฮฺ โดยใช้หนังสือกิตาบอัตเตอฮิดของชัยคุเป็นข้อ อ้างอิงและหลักฐานเช่นเดียวกัน

3.3 ศอลิหฺ เป็น อับดุลเราะหฺมาน อัลอัฏรอม (Salih bin Abdulrahman al-Atram) นักวิชาการชาวซาอุดีอาระเบีย ได้เสนอบทความในหัวข้อ “**Ii’a Timad Da’wat Sheikh Muhamad bin ‘AbdulWahhāb ‘Ala Al-kitāb Wa al-Sunnat**” ว่าแนวทางของชัยคุในการคะวะฮฺสุตฺเตอฮิดถูก ต้อง และการให้ความสำคัญของชัยคุเกี่ยวกับเตอฮิด โดยอ้างถึงหนังสือกิตาบอัตเตอฮิด หนังสือ กัซฟูอัซสุนุฮฺอาด และริซาละฮฺเกาะวาอิลอัครบะฮฺของชัยคุเป็นหลักฐานสำคัญในการยืนยันถึงความ ถูกต้องของชัยคุในการคะวะฮฺสุตฺเตอฮิดแนวทางของสะลัฟ.

¹ ท่านคือผู้ก่อตั้งโรงเรียนศาสนูปถัมภ์ อำเภอปากพูน จังหวัดพัทลุง

3.4 วะฮะบะฮฺ อัซซุฮัยลิ (Wahbat al-Zuhaili) นักวิชาการชื่อดังชาวซีเรีย ได้เสนอบทความทางวิชาการในการสัมมนาครั้งนี้ในหัวข้อ **“Ta’ Thirat Da’wat al-Islahiyat bi Da’wat Sheikh Muhammad bin ‘Abdul Wahhab”** ในบทความเรื่องนี้ผู้เขียนได้อธิบายถึงแนวทางของชัยคุที่สอดคล้องกับแนวทางของอิหม่ามอะหมัด เป็น หันบับ, อิบนู ตัยมียะฮฺ และ อิบนู กอยอิม ในการวะฮะฮฺสู่อะกีดะฮฺชะลัฟ

3.5 ฎะฮะฮามิยฺ นักระฮาหฺ (Tahamiy al-Naqrat) นักวิชาการชาวจีนเซีย ได้เสนอบทความในหัวข้อ **“Muhammad bin ‘Abdul Wahhab wa Da’watuha Ila al-Tawhid”** ว่าการวะฮะฮฺของชัยคุเกี่ยวกับเรื่องเตฮีดว่าถูกต้องตามหลักแนวทางของชะลัฟทุกประการ

4. หมวดชุกฮฺ (ข้อครหา)

4.1 อะหมัด เป็น ชัยนียฺ คะฮฺลัน อัลมัคกีอั อัจชาฟีอียฺ (Ahmad bin Zaini Dahlan al-Makki al-Shafieiy) เสียชีวิตเมื่อ ฮ.ศ. 1304 ได้เขียนหนังสือสองเล่มที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเมืองมักกะฮฺและชัยคุ เล่มที่หนึ่งคือ **“Khulasat al-Kalam Fi ‘Umara al-Baladi al-Haram”** และ **“Durru al-Sunniah Fi Raddi ‘Ala Wahhabiyyat”** ในหนังสือเล่มที่สองนี้ผู้เขียนได้เขียนถึงชัยคุว่าเป็นผู้หลงผิด ห้ามปรามการศอละวัต และห้ามเยี่ยมสุสาน เป็นต้น.

4.2 อับดุลลฮฺ อัลหะรอริยฺ อัลหะบะซียฺ (‘Abdullah al-Harari al-Habashi) เป็นที่รู้จักในนามของ อัลหะบะซียฺ ได้เขียนหนังสือ **“Maqalat al-Sunniah fi Dalalat Ahmad bin Thaimiyat”** ว่า อิบนู ตัยมียะฮฺ คือชายฆราที่หลงผิดซึ่งมีความเกี่ยวข้องข้อกับชัยคุมุหัมมัด เป็นอับดุลวะฮะฮฺ ผู้เขียนยังได้กล่าวอีกว่า ชัยคุเป็นผู้นำแนวความคิดของ อิบนู ตัยมียะฮฺ มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ อีกทั้งยังเป็นผู้นำของกลุ่มวะฮะฮะบียฺ ซึ่งเป็นกลุ่มที่หลงผิด เป็นพวกนอกกริดที่อุตริสิ่งต่างๆ อาทิ การห้ามเยี่ยมสุสาน การทำลายกุบ্বะฮฺ (โคม) การกล่าวหาว่าคนอื่นที่ไม่ได้อยู่ในแนวทางตามตนเองว่าเป็นกาฟิร เป็นต้น .

4.3 ญาฟิร ชุบหานียฺ (Ya’a Far Subhani) เป็นชีอะฮฺรอฟีเดอะฮ์¹ ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับวะฮะฮะบียฺ ซึ่งได้แปลเป็นภาษาไทยโดยอัยยิบ โขมใหญ่ โดยใช้ชื่อว่า **“แนวความคิดและหลักการศรัทธาของพวกวะฮะฮะบียฺ”** ในหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนได้อธิบายถึงแนวคิดของชัยคุที่ได้รับการสืบทอดมาจากอิบนู ตัยมียะฮฺและอิบนู กอยอิม แต่ผู้เขียนได้กล่าวว่า ชัยคุมุหัมมัด เป็นอับดุลวะฮะฮฺฮฺ ได้ปฏิรูปลอย่างแข็งแกร่งยิ่งกว่าอิบนู ตัยมียะฮฺ ในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้ประนาม

1. ในบทที่ 2 ข้อ 2.3.2.2 จะมีการอธิบายรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับกลุ่มนี้

ชัยคุวา ในช่วงวัยหนุ่มเขาเป็นผู้ที่เกลียดชังนักศาสนาที่เคร่งครัดมาก เขาได้ห้ามการละเมิดสุล¹ การเยี่ยมสุสาน เป็นต้น

4.4 มุหัมมัด อับดุลเราะฮ์ (Muhammad Abu Zuhrat) นักวิชาการชาวอียิปต์ ได้เขียนหนังสือ **“Tarikh al-Mazāhib al-Islamiyat Fi al-Siyasat Wa ‘Aqaid Wa al-Tarikh al-Mazāhib al-Fighiyat”** ว่ากลุ่มวะฮาบียะฮ์ที่มีชัยคุมุหัมมัด เป็น อับดุลเราะฮ์ฮาบ เป็นผู้นำ เสมือนพวกเคาะวาริจญ์ที่นับพวกที่สูบบุหรี่เสมือนพวกมุชริก และที่สำคัญที่สุดก็คือการสืบทอดแนวความคิดและดำเนินตามแนวทางของอับนุคัยมิยะฮ์ ยิ่งไปกว่านั้นผู้เขียนได้อธิบายว่า การละเมิดสุลของชัยคุรุนแรงยิ่งกว่าการละเมิดสุลของอับนุคัยมิยะฮ์

4.5 อับดุลการิม อัลค็อดฎีบ (AbdulKarim al-Khatib) ได้เสนอบทความในการสัมมนาทางวิชาการที่กรุงริยาด ในหัวข้อ **“Asshubahat al-lati Uthirat Howla Da‘wat Sheikh al-Imam Muhammad bin ‘Abdul Wahhab wa Radda ‘Alaih”** ว่าการต่อสู้ของชัยคุในการละเมิดสุล² แนวทางของอัลลอฮ์ ซึ่งได้กล่าวถึงชีวประวัติของชัยคุพอสังเขป ในบทที่ 2 ผู้เขียนได้กล่าวถึงข้อครหาต่างๆ ที่มีต่อชัยคุ อาทิ ชัยคุคือพวกเคาะวาริจญ์ เป็นต้น หลังจากนั้นผู้เขียนได้เขียนตอบโต้ข้อครหาดังกล่าว และสุดท้ายผู้เขียนได้กล่าวถึงอิทธิพลการละเมิดสุลของชัยคุที่มีต่อขบวนการฟื้นฟูอิสลามต่างๆ ในยุคนั้นและหลังจากนั้น

4.6 มุหัมมัด เบ็น สะอัด อัชชูวัยอิรุ (Muhammad bin Sa-ad al-Shuwaieir) นักวิชาการชาวซาอุดีอาระเบีย บรรณาธิการวารสาร Islamic Research Magazine ของสภาอุละมาอ์แห่งราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับข้อครหาที่เกี่ยวกับชัยคุที่เน้นในเรื่องทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับคำว่า *วะฮาบียะฮ์* หรือ *วะฮาบียะฮ์* โดยใช้ชื่อว่า **“Tashih Khata Tarikhi Hawla al-Wahābiyyat”** ว่าทั้งสองคำนั้นมีความหมายที่แตกต่างอย่างสิ้นเชิง และได้นำเอกสารข้อเท็จจริงและที่มาที่ไปของคำว่า *วะฮาบียะฮ์* ว่ามีความเป็นมาและเกี่ยวข้องกับการเมืองระหว่างประเทศในยุคนั้น

4.7 มุหัมมัด มุหัมมัด หุเซ็น (Muhamad Muhammad Husain) ได้เขียนบทความในหัวข้อ **“Al-Imam Baina al-Tayid wa al-Mu ‘aā radat”** ว่าการละเมิดสุลของชัยคุที่มีทั้งผู้สนับสนุนและผู้ที่ไม่เห็นด้วยในแนวทางของชัยคุ และได้มีการโต้ตอบระหว่างทั้งสองฝ่าย โดยมีการส่งสารไปยังเมืองต่างๆ เพื่ออธิบายถึงการละเมิดสุลที่ตัวเองดำเนินมา ซึ่งเอกสารและข้อความต่างๆ ที่ส่งไปนั้น เป็นหลักฐานสำคัญที่บ่งบอกถึงความถูกต้องและสอดคล้องกับแนวทางของสะลัฟทุกประการ

1. ละเมิดสุล หมายถึงการทำอิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์โดยใช้สื่อกลางระหว่างบ่าวกับอัลลอฮ์มีทั้งที่อนุมัติในอิสลาม อาทิ การขอความช่วยเหลือจากท่านนบีมุหัมมัดในช่วงที่ท่านยังมีชีวิตอยู่และที่ไม่อนุมัติตามหลักการอิสลาม อาทิ การละเมิดสุลกับผู้ที่เสียชีวิตแล้ว ต้นไม้ สุสาน เป็นต้น

4.8 มัสอูด อันนัควี (Masud al-Nadwi) นักวิชาการชาวปากีสถาน ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับซัยคุซึ่งเดิมเป็นภาษาอูรดู และได้แปลเป็นภาษาอาหรับโดยซัยคุอับลลอส อัลบัศตาวีย โดยใช้ชื่อว่า “**Muhammad bin ‘Abdul Wahhab Muslih Wa Muftara ‘Alaih**” หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่เขียนถึงชีวประวัติของซัยคุ การศึกษาของซัยคุ การละละของซัยคุ และข้อครหาต่างๆที่มีต่อซัยคุ จุดเด่นและสาระสำคัญประการหนึ่งในหนังสือเล่มนี้ก็คือ ผู้เขียนได้รวบรวมหนังสือและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับซัยคุที่เป็นของชาวตะวันตก กล่าวคือ เอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษของนักเดินทางและนักบูรพาคติชาวตะวันตกที่เขียนถึงซัยคุและการปกครองของชาวอาหรับในสมัยนั้น

4.9 อะหมัด เป็น อับลลอส อัซซุเซ็น (Ahmadbin ‘Abdul ‘Aziz al-Husain) นักวิชาการชาวซาอุดีอาระเบีย ได้เขียนหนังสือ “**Da‘wat al-Imam Muhammad bin ‘Abdul Wahhab Salafiyat La Wahhabiyat**” ว่าการละละของซัยคุเป็นการละละที่ถูกต้องตามแนวทางของสะลัฟ ไม่ใช่อย่างที่ถูกล่ามว่าเป็นพวกวะฮาบียะฮ์ที่มีแนวทางที่แตกต่างออกจากอิสลามหรือพวกที่อ้างว่าตัวเองเป็นนบี เป็นพวกนอกรีตอย่างเกาะวาริจญ์ ผู้เขียนยังได้อธิบายถึงอิทธิพลของซัยคุที่มีต่อโลกมุสลิม

4.10 อะหมัด เป็น หนัจญ์ อาลอะญูมีย (Ahmad bin Hajar) อัยการสูงสุดแห่งราชอาณาจักรกาตาร์ ได้เขียนหนังสือ 2 เล่ม ที่เกี่ยวกับซัยคุมุหมัด เป็น อับลลอสวะฮาบ ดังนี้

4.10.1 **Sheikh Muhammad bin ‘AbdulWahab al-Mujadid al-Muftara ‘Alaih** ในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้เขียนถึงชีวประวัติของซัยคุ การศึกษา และสภาพทั่วไปก่อนการละละของซัยคุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านที่เกี่ยวกับการศรัทธาและการความเป็นเอกะของอัลลอส ผู้เขียนยังได้เขียนถึงการละละและอะกิละของซัยคุที่สอดคล้องกับแนวทางของสะลัฟ ในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้อธิบายสิ่งสำคัญประการหนึ่งคือคำกล่าวหาที่มีต่อซัยคุที่เป็นที่รู้จักในนามของ “**วะฮะบียะฮ์**” หรือ **วะฮะบียะฮ์**” นั้นมีประวัติและความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองระหว่างประเทศในยุคนั้น

4.10.2. **Sheikh Muhammad bin ‘AbdWahhab ‘Aqidatuhu as-Salafiyat Wa Da‘awatuhu al-Islamiyat Wa al-Athna al-‘Ulama ‘Alaihi** ในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับอะกิละของซัยคุที่ถูกต้องตามแนวทางของสะลัฟ อาทิอิหม่ามอับดุลอะฮ์ดี อิหม่ามมาลิก อิหม่ามชะฟีอีย อิหม่ามอะหมัด เป็น หันบัล และอูลมะฮ์สะลัฟอีกหลายท่าน ซึ่งแนวทางของซัยคุไม่ได้แปลกประหลาดหรือออกนอกกลุ่มนอกทางอย่างที่หลายคนเข้าใจแต่อย่างใด

4.11 นาซิริ เป็น อับลลอสการิม อัลอักล (Nasir bin ‘Abdulkarim al-Akl) นักวิชาการชื่อดังชาวซาอุดีอาระเบีย ได้เขียนหนังสือ “**Islamiyat La Wahhabiyat**” ว่าปัจจุบันนี้มีการพาดพิงถึงกลุ่มวะฮะบียะฮ์ว่ามีความเกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศซาอุดีอาระเบียที่

มีความผูกพันกับวะสุฮาบีที่นำโดยซัยคุและราชวงศ์สุอูดในอดีต ในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้อธิบายถึงความถูกต้องของซัยคุ ส่วนข้อครหาต่างๆที่แพร่หลายนั้นเป็นการใส่ร้ายป้ายสี ซึ่งแท้จริงแล้วการกระทำของซัยคุนั้นคือการกระทำที่ถูกต้องตามแนวทางของอิสลามตามแบบฉบับของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ อย่างเต็มรูปแบบ ในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้พยายามอธิบายถึงวะสุฮาบียะฮ์ว่าเป็นกลุ่มที่ต้องการกระทำสู่ความเป็นอิสลามที่สมบูรณ์แบบตามแบบฉบับของท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ผู้เขียนยังได้อธิบายถึงแนวทางของซัยคุในการตอบโต้ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางของท่าน ทั้งในเรื่องอะกิดะฮ์และเตาฮีด โดยใช้อัลกุรอานและสุนนะฮ์เป็นบรรทัดฐานในการชี้แจงหรือตัดสินปัญหา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่ได้กล่าวมาข้างต้นเป็นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาต่างๆที่เกี่ยวกับซัยคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะสุฮาบ ในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านชีวประวัติ อะกิดะฮ์ การกระทำ และข้อครหาต่างๆที่มีต่อซัยคุ ทั้งนี้เอกสารและงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาแล้ว ล้วนแต่เป็นการเขียนหรือการอธิบายโดยภาพรวมอย่างกว้างๆในทุกๆประเด็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับเรื่องอะกิดะฮ์ ชิวประวัติ ข้อครหาต่างๆ ซึ่งแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาและทำวิจัยอยู่ กล่าวคืองานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยที่ศึกษาโดยตรงและรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับแนวทางของซัยคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะสุฮาบ ในการอธิบายหลักเตาฮีด ซึ่งจากการศึกษาและค้นคว้าผู้วิจัยยังไม่พบว่าม้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับแนวทางของซัยคุในการอธิบายหลักเตาฮีดแต่อย่างใด.

1.3 วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความหมายและประเภทของเตาฮีดและแนวทาง
2. เพื่อศึกษาชีวประวัติของซัยคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะสุฮาบ
3. เพื่อศึกษาแนวทางของซัยคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะสุฮาบ ในการอธิบายหลัก

เตาฮีด

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสำคัญและประโยชน์ดังนี้

1. ได้รับรู้ถึงความหมายและประเภทของเตาฮีดและแนวทาง
2. ได้ทราบถึงชีวประวัติของชัชคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะสุฮาบ
3. ได้ทราบถึงแนวทางในการอธิบายหลักเตาฮีดของชัชคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะสุฮาบ
4. สามารถวิเคราะห์และหาคำตอบเกี่ยวกับข้อกล่าวหาต่างๆที่มีต่อชัชคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะสุฮาบ
5. สามารถนำเสนอข้อมูลตามหลักวิชาการของแนวทางของชัชคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะสุฮาบ ในการอธิบายหลักเตาฮีด

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการอธิบายหลักเตาฮีดของชัชคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะสุฮาบ โดยมุ่งศึกษาภายในขอบเขตดังนี้

1. ศึกษาความหมายและประเภทของเตาฮีดและแนวทาง
2. ศึกษาชีวประวัติของชัชคุจากตำราและเอกสารของนักวิชาการทั้งในอดีตและปัจจุบัน
3. ศึกษาแนวทางการอธิบายหลักเตาฮีดของชัชคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะสุฮาบ จากเอกสารและตำราที่เกี่ยวกับเตาฮีดของท่านเป็นหลักและตำราอื่นๆของท่านในเรื่องดังกล่าว
4. ศึกษาแนวทางการอธิบายหลักเตาฮีดของชัชคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะสุฮาบ จากเอกสารและตำราต่างๆที่เกี่ยวกับเตาฮีดจากผู้ที่ไม่เห็นด้วยในแนวทางของชัชคุ

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ดังนี้

1. การแปลความหมายคัมภีร์อัลกุรอาน ผู้วิจัยจะใช้ความหมายที่แปลเป็นภาษาไทย โดยสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับเป็นหลัก ที่พิมพ์โดยศูนย์กษัตริย์พะฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน แห่งนครมะดีนะฮ์ ฮ.ศ. 1419

2. การปริวรรตอักษรอาหรับ-ไทย ผู้วิจัยจะใช้ของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

3. การอ้างอิงอัลกุรอานที่ผู้วิจัยนำมาอ้างอิงจากเจ้าของหนังสือ เอกสาร และบทความต่างๆ ที่ไม่ใช่ของผู้วิจัยเอง ผู้วิจัยจะไม่ขีดเส้นใต้ที่สุเราะฮ์และหมายเลขของสุเราะฮ์ ส่วนตัวบทอัลกุรอานที่ผู้วิจัยนำมาอ้างอิงที่เป็นส่วนหนึ่งของอายะฮ์อัลกุรอาน ผู้วิจัยจะระบุในเนื้อหาว่า “ส่วนหนึ่งของอายะฮ์นั้นๆ” และจะระบุไว้ในเชิงอรรถหากเป็นส่วนหนึ่งของอายะฮ์ที่ผู้วิจัยคัดมาจากตำรา เอกสารและบทความต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ของผู้วิจัยเอง

4. การอ้างอิงแหล่งที่มาของหะดีษ ผู้วิจัยจะอ้างอิงถึงผู้ที่ยืนยันที่หะดีษและระบุหมายเลขของหะดีษ

5. การแนะนำบุคคล ผู้วิจัยจะแนะนำชื่อบุคคลที่ผู้วิจัยนำคำกล่าวของบุคคลนั้นมาอ้างอิงเท่านั้น โดยจะแนะนำชื่อ ปีเกิด และปีเสียชีวิต หากไม่พบปีเกิดหรือปีเสียชีวิตก็จะเลือกใช้อันใดอันหนึ่ง

6. การอธิบายศัพท์และกลุ่มต่างๆ ผู้วิจัยจะเน้นเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอะกีดะฮ์และเตาฮีดเท่านั้น

7. ข้อมูลที่ได้จากเอกสารหรือหนังสือหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะใช้การอ้างอิงแบบนามปีเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา โดยจะใช้ชื่อที่เป็นที่รู้จักในหมู่บรรดานักวิชาการ อาทิ อิหม่ามมุฮัมมัด เป็น นูริริ อัญญาอะบะรียะ จะใช้นามว่า “อัญญาอะบะรียะ หรือ อิบน์ นูริริ” เป็นต้น ส่วนปีที่พิมพ์และเลขหน้าที่ใช้อ้างอิงจะใช้เครื่องหมายวงเล็บปิด และจะใช้ปีที่พิมพ์เป็นภาษาต่างประเทศกับหนังสือต่างประเทศ แต่หากเป็นหนังสือภาษาไทยก็จะใช้เป็นปีพุทธศักราช

8. การอ้างอิงในเชิงอรรถ ผู้วิจัยใช้การอ้างอิงแบบนามปี

9. การแปลตำรา หนังสือ และเอกสารต่างๆ ที่เป็นภาษาต่างประเทศมาเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจะแปลความหมายโดยภาพรวมและจะคงรักษาความหมายของข้อความเดิมในภาษาต่างประเทศไว้อย่างสมบูรณ์ที่สุด

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและง่ายต่อการเข้าใจของผู้วิจัยและผู้ที่จะศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้ทำการนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. แนวทาง หมายถึงทัศนคติและความเห็นของชัยคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะฮฺฮาบในเรื่องของการอธิบายหลักเตาฮีด
2. ชัยคุ หมายถึงชัยคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะฮฺฮาบ
3. เตาฮีด หมายถึงการเชื่อมั่นศรัทธาต่อเอกองค์อัลลอฮฺ ซึ่งครอบคลุมทั้ง 3 ประเภทคือ เตาฮีดอัร-รูบูบียะฮฺ เตาฮีดอัล-อัสมออ วัศ-ศิฟาต และเตาฮีดอัล-อูลูฮียะฮฺ

1.8 สัญลักษณ์

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้คำสดุดีในลักษณะของสัญลักษณ์บางอย่าง ดังนี้

1. อ่านว่า ซุบฮานะฮฺสุวาตะอาลา เป็นคำสรรเสริญต่อเอกองค์อัลลอฮฺ แปลว่า อัลลอฮฺผู้ทรงมหาวริสุทธิ์
2. อ่านว่า ค็อลลิลลอฮฺอะลียะฮฺวะสัลลิม เป็นคำสรรเสริญและคุณาแต่ท่านนบีมุหัมมัด แปลว่า ขอความสันติสภาพจงประสบแต่ท่าน
3. อ่านว่า อะลียะฮฺฮิสสะลาม เป็นคำสรรเสริญและคุณาแต่ท่านบีอื่น ๆ แปลว่า ขอความสันติสภาพจงประสบแต่ท่าน
4. อ่านว่า เราะฎียัลลอฮฺอันฮุ เป็นคำคุณาแต่เศาะหาบะฮ์คนเดียว แปลว่า ขออัลลอฮฺทรงยอมรับเขาด้วยเถิด
5. อ่านว่า เราะฎียัลลอฮฺอันฮุม เป็นคุณาแต่เศาะหาบะฮ์หลายคน แปลว่า ขออัลลอฮฺทรงยอมรับพวกเขาด้วยเถิด

1.9 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร(Documentary Research) ซึ่งพรรณนาจากแหล่งข้อมูลที่สำคัญ 2 แหล่งคือ

1. เอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) ดังต่อไปนี้

- 1.1 คัมภีร์อัล-กุรอานที่ใช้ในการอ้างอิง
- 1.2 อัล-หะดีษที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทุกบท
- 1.3 หนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชีวประวัติและเตาฮีดโดยตรงของซัยคุ

ดังนี้

1.3.1 หนังสือ “Rawdat al-Afkār wa al-Afhām limurtād Hal al-Imān wa Ghazawat zawil al-Islām” ของซัยค์หุเซ็น เป็น อับดุลน็อนนาม อัลอะหุสาลีฮ

1.3.2 หนังสือ “Onwān al-Majdi fi Tarikh Najdi” ของซัยคุอุมมาน เป็น บิษรุ อัลนัจญ์ดี

1.3.3 หนังสือ “Kitab al-Tawhid” ของซัยคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะสุฮาบ

1.3.4 หนังสือ “Kashfu al-Shubuhāt” ของซัยคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะสุฮาบ

1.3.6 หนังสือ “‘Usul al-Salāsāt” ของซัยคุมุหัมมัด เป็น อับดุลวะสุฮาบ

2. เอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) ซึ่งหมายถึงหนังสือหรือเอกสารที่

เกี่ยวข้องกับชีวประวัติและเตาฮีดโดยทางอ้อม ประกอบด้วยหนังสือ ดังต่อไปนี้

2.1 หนังสือต่างๆ ที่อธิบายถึงเรื่องเตาฮีดที่ไม่ใช่เป็นงานเขียนของซัยคุ

2.2 หนังสืออธิบายอัลกุรอานที่อธิบายถึงเรื่องเตาฮีด

2.3 หนังสือที่อธิบายหะดีษต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องเตาฮีด

2.4 หนังสือหรือเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับซัยคุที่เป็นของนักวิชาการรุ่นใหม่

อาทิ

2.4.1 หนังสือ “Islamiyat La wahhabiya” เขียนโดย ศ.ดร. อับดุลกาติม นาเศร์ อัลอักล

2.4.2 หนังสือ “Muhamad bin ‘Abdulwahhab Muslih Muftara Alaih” เขียนโดย มัสฮูด นัจวี

2.4.3 หนังสือ “Muallafāt Sheikh al-Imām Muhammad bin ‘Abdulwahhab” เป็นหนังสือรวบรวมผลงานของซัยคุที่รวบรวมโดยอับดุลอาซิซ เป็น อรรูมียะ ดร.มุหัมมัด บัลดากฎียะ และดร.สัยยิด หิญาบ

2.4.4 หนังสือ “Sheikh Muhammad bin ‘Abdulwahhab ‘Aqidatuhu al-Salafiya wa Da‘watuhu al-Islahiya wa Thanāa al-‘Ulama ‘Alaih” เขียนโดย อะหฺมัด เป็น ะหฺญูรฺ อาละ อุนฎอมีฮ

2.4.5 หนังสือ “‘Aqidat Sheikh Muhammad bin ‘Abdulwahhab al-Salafiyat wa Athruha fi Al-‘Aalam al-Islamiy ” เขียนโดย ศ.ดร.ศอลิหุ เป็น อับดุลลอฮ์ อัลอะบูด

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ถือเป็นการวิจัยที่จะต้องใช้เวลาละเอียดอ่อนและใช้เอกสารมากพอสมควร เนื่องจากเป็นหัวข้อที่มีความอ่อนไหวและเป็นประเด็นปัญหาในสังคมมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมมุสลิมทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงใช้หลักเกณฑ์และแนวทางที่ชัดเจนและถูกต้องตามหลักวิชาการในการทำวิจัย ทั้งนี้เพื่อนำมาซึ่งความถูกต้องและชัดเจนมากที่สุด โดยมีหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. รวบรวมหนังสือ ตำรา และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับชีวประวัติและเตาฮีดของซัยคุ ทั้งที่เป็นงานเขียนของซัยคุและงานเขียนของนักวิชาการทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เขียนถึงซัยคุ

2. การเรียบเรียงและการนำเสนอข้อมูลที่ได้ศึกษามานั้น ผู้วิจัยมีหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

2.1 โดยภาพรวมแล้ว ผู้วิจัยจะนำเสนอแนวทางของซัยคุเป็นหลักในการอธิบายหลักเตาฮีด

2.2 การนำเสนอแนวทางและประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเตาฮีดของซัยคุในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยจะใช้หลักฐานจากอัลกุรอาน สุนนะฮ์ และคำอธิบายของอูละมาอะฮ์ที่เป็นบรรทัดฐาน ตลอดจนคำกล่าวของซัยคุในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว

2.3 การนำเสนอข้อมูลของผู้ที่สนับสนุนซัยคุและผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางของซัยคุ ผู้วิจัยจะนำเสนอและสรุปผลโดยใช้อัลกุรอาน สุนนะฮ์ และความเข้าใจของอูละมาอะฮ์ที่เป็นบรรทัดฐาน

2.4 ผู้วิจัยได้อ้างอัลกุรอาน โดยอ้างถึงสูเราะฮ์ และอายะฮ์ไว้หลังจากจบอายะฮ์โดยทันที โดยจะใช้เป็นภาษาอาหรับกับตัวบทและเป็นภาษาไทยสำหรับความหมายที่เป็นภาษาไทย

3.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ผู้วิจัยจะใช้วิธีการวิเคราะห์ภายนอกโดยอาศัยวิธีการเปรียบเทียบกับหลักฐานอื่นๆ เพื่อพิสูจน์ว่าหลักฐานนั้นเป็นของจริงหรือของปลอม และการวิเคราะห์ภายในโดยพิจารณาจากความสมบูรณ์ของหลักฐานและคุณสมบัติของความเป็นเหตุเป็นผล โดยวิเคราะห์อย่างถ่องแท้ถึงเจตนาและความมุ่งหมายที่แท้จริงของหลักฐานนั้นๆ โดย

สังเกตจากสำนวนการใช้ภาษาของผู้เขียนประวัติศาสตร์เรื่องดังกล่าว และปราศจากจากอคติต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์จากข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏในตำราและเอกสารต่างๆ ที่ได้รวบรวมไว้แล้ว

แหล่งศึกษาและค้นคว้าที่สำคัญ

1. ห้องสมุด

- 1.1. ห้องสมุดวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 1.2. หอสมุด จอห์น เอฟ. เคนเนดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 1.3. ห้องสมุดวิทยาลัยอิสลามยะลา
- 1.4. ห้องสมุดอิกเราะฮ์อู ปัตตานี

2. เว็บไซต์ต่างๆ ดังนี้

- 2.1. [www. Iu.edu.sa](http://www.Iu.edu.sa)
- 2.2. www.saaaid.net
- 2.3. www.alislam.org
- 2.4. www.Kalemat.com
- 2.5. www.alwahabih.com
- 2.6. www.aldawah.jeeran.com
- 2.7. www.arriyadh.com
- 2.8. www.sahab.org